

Domovina.

(Povest. — Spisal Cvetinmirski.)

V.

godilo se je, na kar je le malokdo mislil: rudarji so še zmerom stavkali in se nišo hoteli podati, četudi je že marsikdo izmed njih stradal. Pa tudi lastnik rudokopa se ni omečil, niti za spoznanje ne. Čakal je potrpežljivo tistega usodepolnega trenutka za uboge trpine, ko jih bo prisilil glad, da se bodo vsi, od prvega do zadnjega, sramotno ponižali in postali voljni, da nadaljujejo za krivično pritrغانo, znižano plačo že precéj časa prekinjeno delo. Tako je mineval dan za dnev, teden za tednom . . .

Vse mestne ulice so bile preplavljene z brezposelnimi delavci. Ta temna reka nesrečnih ljudi je tekla mirno in počasi po svoji globoki strugi naprej . . . Tuintam je obležal kdo za cesto in čakal vdano zadnje ure, ker je bil že preslab in ni mogel nikamor več naprej . . .

Pretekal je teden za tednom, pa še vedno ni bilo konca stavke, kakor listja in trave je bilo po vseh cestah slabooblečenih, močno raztrganih, razcapanih ljudi. Bledi in upali so bili vsi v lica in so klanjali glave globoko na prsa. Lačni in sestradani so lazili semintja: bolezen in smrt sta zrli iz njihovih globokoudrtih oči . . .

Slabo se je godilo Brekanovim. Pošel je docela že ves denar, ki ga je bil zaslužil oče nekda in ga je shranil za največje potrebe. Nekaj dni že so prav malo jedli, ker so se bali, da bi ne potrošili preveč denarja za hrano.

Nekega popoldne je oče sam potarnal:

»Kaj bo, če bo šlo tako naprej? Še nekaj soldov je ostalo, vse drugo je pa šlo kakor po vodi. Saj ne bomo mogli plačati stanovanja, na cesto nas poženó, vse skupaj, v bedi in revščini, v kateri živimo . . .«

Materi se je zalesketalo v očeh.

»Ah, da smo morali v tistih lepih časih iz domovine v to kruto tujino! Da smo morali zdoma, kjer je bilo tako prijetno toplo — k tujim, brezsrčnim ljudem! Po pravici nas tepe sedaj Bog . . .«

Oče je skomizgnil z rameni.

»Zgodilo se je, na kar nisem nikdar mislil: da se bom enkrat — sestradan in izmučen v tujini — z ljubeznijo in hrepenenjem v srcu spominjal domače grude; na to nisem nikdar mislil — in vendar — zgodilo se je!«

Mati je upognila nekoliko vrat.

»Sedaj je, kar je! Ne pomaža nobena tožba več. — Kakor v pasti smo, kakor v zanjki . . . Treba je le, da se vdamo v božjo voljo in čakamo ponižno boljših časov . . .«

»Človek pride šele takrat do spoznanja, ko stoji na robu prepada,« reče oče klaverno. »Sedaj vem, kaj nam je bila domovina: ljubeča mati je bila — mi otroci pa smo bežali z zaničljivim posmehom od nje.«

Rekel je oče in se je okrenil in šel . . .

Žalostno je bilo dosihmal življenje; še veliko bolj žalostno je pa postalo odsihmal.

Mati je pazila na vsak vinar: štedila in varčevala je, kolikor je bilo mogoče, — toda zastonj. Prišel je dan, ko ni bilo v shrambi niti skorjice kruha več, ko ni bilo v denarnici tudi vinarja ne.

»Sedaj smo pa pri kraju!« je povedala mati očetu. »Živila so pošla, nič več ni denarja. Zadnje solde sem dala snoči za ajdovo moko . . .«

Očetu je planila vsa kri v lica.

»Torej tako daleč smo prišli. Bog se nas usmili! Kaj bo pa sedaj?«

»Ne vem,« je vzdihnila mati in si otrla s predpasnikom solzo z oči.

Oče je sédel na stol kraj mize in je skríl obraz v dlani. Žalost tako velika, tako nedopovedljiva, je segla v njegovo srce, da bi bil zakričal od groze in okamenel.

Mati se je ozrla vanj in še bolj hudo ji je postalo pri srcu.

»Govorili smo nekoč, da bomo šli prav kmalu domov — takole čez kakšni dve leti približno,« se je domislila mati. »Sedaj pa še ni gotovo, če bomo sploh katerikrat mogli . . . Saj bomo še morda od gladu pomrli tu, kdovedi . . .«

Oče je pogledal izza prstov v njena sesušena, nagubana lica.

»Govorili smo, govorili!« je pokimal z glavo. »Sedaj pa kar naenkrat taka nepravilika! Kdo bi si bil mislil! . . . Komaj da sem ozdravel, — že zopet druga nesreča, kakor da mi je tako usojeno . . .«

Dvignil se je s stola, planil je k odprtemu oknu, se naslonil na polico, in ni ničesar več izpregovoril: Prevelika je bila bridkost v njegovem srcu. Mati pa je odhitela v čumnato in je tiho jokala . . .

Nič več ni bilo v shrambi jedil — denarnica je bila prazna. Glad se je jel oglašati vedno bolj in bolj.

»Kako sem lačna!« je prosila Silva; nič več ji ni bilo mar pisane punčke iz cunj.

Manči je govoril:

»Kruha! Kruha! . . . Tako sem že zanič, ker nič ne jem. Nobenega veselja nimam več do žagice in do svederčka. Kako naj rezljam s praznim želodcem?«

In Rozalka je tiščala glavo v predpasniku:

»Samo skorjico kruha, samo požirek kave bi rada, da bi ne bila več tako hudo lačna!«

Materi je bilo ob takih prilikah, kakor da ji para kdo z brušenim mečem prav počasi srce, kakor da jo davi kdo s koščeni rokami za vrat, za grlo . . .

»Saj bi dala, ko bi imela — čisto vse bi dala!« je odgovarjala in si brisala solze z lic.

Prišlo pa je še hujše. Potekel je mesec — od nikoder niti krone, da bi plačali stanovanje. Od nikoder pomoči, kakor da se je zaklel ves svet proti siromašni družini.

Par dni je še počakal hišni posestnik; dalje pa ni maral.

Ves poten in rdeč v zabuhla lica je pridrvil nekoč po stopnicah navzgor in je planil razjarjen v sobo.

»Kdaj pa mislite plačati, ljudje krščanski, kdaj?« In pričel se je kregati s hripavim, zadirljivim glasom. »Celo večnost vas ne bom čakal — razumeli? Ali naglo plačajte, ali pa se poberite na cesto! Beračev ne maram — berači so doma na cestah. Do jutri bom še počakal, ker sem usmiljen človek. Če mi pa jutri ne plačate, vas poženem na cesto.«

Okrenil se je gospodar in odšel je brez pozdrava, kakor je bil prišel . . .

Oče je tekel takoj na Poldetov dom in ga je prosil za posojilo. Toda Polde sam je bil ravnotako v stiski. Samo par kronic mu je posodil. »Če bi imel več, bi več dal,« je rekel in si obrisal potno čelo.

Drugi dan je prišel hišni posestnik, kakor je bil obljubil.

»Plačate ali ne plačate?« je vprašal osorno kakor birič. Sedel je komodno na klop in položil svoje kratke, obilne roke na kolena.

Oče se mu vljudno pokloni.

»Nekaj imam . . ., pa ne vem, če bo zadosti. Zato vas prosim, imejte vendar usmiljenje z nami. Sedaj je ravno stavka — sem brez službe in ničesar ne zaslužim . . . Bom pa drugič več dal, ko bom imel zopet službo.«

Hišni posestnik pa se zlobno namuzne.

»Kaj, tako se govori z menoj, gospodom?! Kdo vas je pa zopet tega navadil? . . . Saj pravim: kmet ostane kmet, pa ga deni, kamor hočeš . . . In nekaj o stavki ste govorili. Kaj pa to meni mar? Sicer je pa naravnost nesramno, da so začeli rudarji stavkati. Delali bi rajši, delali in ne pohajkovali po mestu. Lepo bi se zahvalili Bogu, da pridete sploh do dela, da ne pomrete od glada. Sam napuh vas je. Še sami ne veste, kako poceni živite, kako dobro se vam godi.«

Oče je potegnil iz žepa denarnico in mu je dal izposojene krone.

»Samo toliko imam sedaj — drugo plačam prihodnjič!« reče proseče in povese glavo.

Gospodar je denar sprejel in ga spravil urno v žep. Nato pa je nabral obraz v silno resne gube.

»Ne maram tega!« je zaklical zvonko. »Premalo je. — Kdo pa naj vedno čaka na tiste uboge soldke, ki jih zasluži lahko vsak otrok! Nobe-nega pardona več! . . .«

Tedaj je pristopila s sklenjenimi rokami mati k trdosrčnemu možu.

»Bodite usmiljeni! Saj bomo vse plačali . . . Ne moremo si pomagati, ko je sedaj stavka . . .«

Hišni posestnik pa se zakrohota.

»Le nikar takih besedi, mamica! Saj se dobro poznamo. Ne maram tistega smešnega prosjačenja . . . Pri meni se govori: ali dà ali ne — in amen potem!«

Oče pa dé:

»Dosedaj smo vam redno plačevali — ali ni res? Poslej vam bomo pa tudi . . . Ampak ravno zdaj smo v denarni stiski . . . Tudi stradati moramo . . . Torej, če bi mogli potrpeti kak mesec, ko bom imel zopet službo . . .«

»Pregovarjate me, toda pregovorili me ne boste!« je pomežiknil posestnik in je vstal. »Dobim lahko takoj nekaj ljudi, ki bodo stanovali tukaj; pa tudi pošteno plačali, kakor se spodobi. In še danes jih bom dobil. Glejte, da izpraznete sobo do večera!«

Mati je glasno zajokala.

»Prosim vas, samo tega nikar! Ne podite nas na cesto! Imejte potrpljenje z revčki, vsaj nekoliko časa ga še imejte.«

Hišni posestnik se je razsrdil.

»Tako govori vsak, ne samo vi, mamica . . . Same sitnosti ima človek z berači . . . Pri meni velja le tisti, ki plača: denar je sveta vladar!«

Okrenil se je posestnik proti durim.

»Nikar še iti!« je planil oče za njim in mu je poljubil roko. »Saj boste dobili čisto vse — do zadnjega vinarja vse . . .«

Hišni posestnik je pomislil.

»To so samo besede in nič drugega kakor besede. — Pa naj bo! Preselite se s svojo ropotijo še do večera gor v podstrešno izbo; zadosti lepa in zadosti velika je za berače. Vidite, kdor ne plača, se pokori.«

Pritisnil je za kljuko.

»Lahko bi vas pognal na cesto, ker mi niste plačali vsega,« je še govoril in se držal zelo modro. »Toda jaz sem usmiljen človek in vas pustim za tako beraško plačo v podstrešju . . .«

Po teh besedah je odprl duri in je odšel visokozravnan po stopnicah navzdol . . .

»Sedaj pa imamo, kar smo iskali,« je rekla mati, ko so zamrli zunaj na stopnicah koraki.

»Kaj hočemo!« se je tolažil oče. »Da nas le na cesto ni zapodil, pa je dobro. Že tako smo bili doslej visoko, v četrtem nadstropju; odslej bomo pa še više, kakor se kaže.«

Mati je nagubančila čelo.

»Čim više, tem slabše. Za korak bliže prepada smo že. Še nekoliko, pa bomo pri kraju s svojo lahkomiselnostjo. O, zakaj smo se odpeljali nekoč zdoma preko morja . . .«

»Resnica oči kolje!« je dejal oče klaverno in je bridko zavzdihnil . . .

Še preden se je zmračilo, je bila Brekanova družina že izpraznila sobo. Napotila se je s svojo robo v podstrešno izbico. Zelo nerodne, vegaste in črvice stopnice so vodile gor, tako da je moral biti človek vesel, če je prišel na vrh tak, kakršen se je bil odpravil spodaj. Izba je bila majhna, nizka in močno zaduhla. Kakor v kakšni mrtvašnici je bilo v njej — po gnilobi in trohnobi je dišalo vse naokoli. Dvoje ozkih, zaka-

jenih in s pajčevino na debelo prepreženih oken je strmelo krmežljivo in leno vunkaj na morje začrnelih streh in zakajenih nizkih in visokih dimnikov ...

V bedi in revščini je odslej potekalo Brekanovim življenje. Stradati so morali. Mati je pričela plesti nogavice. Te je potem prodajala, da je dobila kak vinar. Tudi Rozalka je že pletla in je pomagala materi. Ker je stavka še zmerom trajala, si je skušal dobiti oče na kak drug način delo. Zdaj je stopil par dni k temu, zdaj zopet k onemu imenitniku iz mesta, da mu je pal kak sold v žep ... Ali to se je redko zgodilo. Čakalo je toliko ljudi na kruh ... Velikokrat se je vrnil oče prazen domov in vzdihoval pred materjo in otroki ...

Pa niso bili Brekanovi sami gor v podstrešju. Poleg njihovega stanovanja je životarilo v prostorni čumnatih nekaj starikavih, koščenih žensk s splahnelimi lici in vdrtimi, vodenimi očmi. Vse polno opravkov so imele te ženske: hodile so semintja po nagnitih, škripajočih deskah in brunih; ropotale so z razno šaro in so se pogovarjale tiho in skrivnostno med seboj. Tuintam se je zadela ta ali ona s komolcem ob duri Brekanove izbe, da se je potreslo vse naokrog, in je oddrsela v luknjastih copatah počasi naprej ... Kaj pravzaprav so počenjale te ženske, tega nihče Brekanovih ni vedel. Ali je delala katera izmed njih v kakšni tovarni, ali je bila sicer drugače zaposlena, kdovedi. Najbolj živahna izmed vseh je bila stara Klotilda. Šepala je; napolslepa je tipala z rokama naokrog in je pela pri tem z jokajočim, vzdihujočim glasom. Kadarkoli jo je slišal Manči tako peti in je videl njena izžeta, nagubana lica, ga je stresel mrz do kosti in zbežal je kakor pred ostudno lobanjo, ki se ječé odurno reži ...

Na drugi strani — Brekanovim ravno nasproti — je stanoval krojač Volbenk Krejči. Majhen, priletan možiček z ostro kozjo brado in globokim, bistrim pogledom. Oženjen je bil z debelo žensko Kunigundo, ki se je venomer smehljala s čudnim, a lepim smehljajem. Volbenk Krejči sam je bil rodom Hrvat in je bil jetičen. Popival je časih po cele dneve in se je vračal mnogokrat zvečer po strmih, veĝastih stopnicah navzgor ves jokav in skesán. Zdajpazdaj je med potjo tudi kaj prevrnil in je praskal s smrdljivimi žveplenimi vžigalicami po zidu, da bi napravil luč. Tedaj je stala njegova žena Kunigunda gotovo že pred durmi in ga je pričakovala s solzami v očeh, ker je imela tako zanikarnega mcža ...

Večkrat je prišel krojač Volbenk Krejči tudi v Brekanovo zaduhlo izbo. Zakaj samo par korakov je bilo od njegovih do njihovih duri. Roke je tiščal Volbenk Krejči vedno v žepu, v ustih je imel pa portoriko in je kadil. Malomarno je bil oblečen: črna kravata in visoki, ozki ovratnik sta bila že močno izdelana, suknja s škrici je bila na konceh raztrgana, na hrbtu pa zelo posvaljkana in svetla, skoro prozorna. Hodil je pa Volbenk k Brekanovim in bili so ga veseli, najbolj vesel seveda Manči.

»No, kako kaj?« je izpraševal mater ali pa očeta in je pri tem pihal dim iz ust, da je legalo kakor londonska megla od stene do stene v že takó zadosti zakajeni izbi.

Govoril je Volbenk Krejči počasi in s poudarkom, pogled témán in oster, v dno duše zroč. In vse, kar je Volbenk Krejči govoril, je bila čista resnica. Manči ga je zmerom verno poslušal.

Dolgo so se navadno pogovarjali. Če je bil pa Krejči predolgo pri svojih sosedah, se je prizibala Kunigunda prav kmalu do duri, odprla jih varno in je pokukala s svojim smehljajočim obrazom v izbo.

»Hm, saj je tu ... Kaj pa imate tako važnega?«

Stopila je v izbo, tiho, neslišno, roke ob boku, trepalnice napolzatisnjene.

»Volbenk! Šivat se spravi! ... Kaj boš pohajkoval okoli?«

In Volbenk Krejči je vstajal. Obadva sta odšla iz izbe. Po nagnitih, trhlih tramovih je bilo čuti le še rahle, komaj slišne korake. Naposled so tudi ti rahli koraki zamrli ...

Ker je imel Manči Volbenka zelo rad, je stopil nekoč k njemu v sobo. Ni se pa malo začudil, ko je zagledal na mizi živopisano papigo, ki se je izprehajala semtertja, se czrla nenadoma na majhnega fantka in ga grgraje pozdravila:

»Dober dan! Dober dan! ... Kako kaj? Kako kaj?«

Manči je obstal in je gledal strméč lepega, čudnega ptiča.

»O! O!« se je zakrohotala papiga, se okrenila in stopala ponosno po mizi.

»Kajne, kaj takega pa še nisi videl, fant!« je rekel Volbenk Krejči Mančetu in se je dvignil s stola, kjer je bil sedel in nekaj šival.

Manči je zmajal z glavo.

»Pa da zna govoriti, ti presneti spak ti!« se je začudil Manči in je še zmerom ogledoval papigo kakor kakšno posebno čudo božje.

Volbenk Krejči se je pa vzravnal in si prekrizal roke na hrbtu.

»Zna govoriti, zna ... Samo nekaj besedi namreč ... Toda težko sem jo naučil, težko ... Še sedaj jeclja kakor majhen otrok ...«

»Kako lepa je!« jo je pohvalil Manči. »Kar lesketa se, kakor bi imela perje od zlata in od srebra ...«

Kunigunda, ki je luščila v kotu fižol in je metala prazne stroke v širok pehar, se je nasmehljala.

»Se ti dopade, kaj?« je vprašala Mančeta in dvignila glavo.

Manči je pokimal.

»Močno se mi dopade,« je odgovoril in se okrenil.

Volbenk Krejči si je prizgal dišečo portoriko in je zagnal napoldogorelo žveplenko daleč od sebe, pod klop za mizo.

»Počakaj malo, fant!« je zaklical za Mančetom, ki je pritiskal že na kljuko, da bi šel.

Manči je okrenil glavo.

»Kunigunda, daj no, odreži fantku kos kruha, preden gre ...« je namignil Krejči svoji ženi in je sedel zopet na stol, da bi šival.

Kunigunda je planila naglo pokonci, šla je k omari, odprla jo je sunkoma in je vzela iz nje velik hleb korúznega kruha ter ga položila na

mizo, Nato pa je potegnila iz miznega predala dolg svetel nož in je odrezala od hlebca precejšen kos.

»Ná, pa jej, da ne boš lačen,« je podala Mančetu kruh; obrnila se je in odšla na svoje mesto...

Manči se je vljudno zahvalil, odprl duri in švignil domov...

Nikdar pa ni izgubil Manči veselja do rezljanja. Stisnjen za mizo, glavo globoko sklonjeno, skoraj na kolenih, je čepel venomer s svedrom in žagico na trhleni, napolzbiti klopi in je rezljal raznolike lepe reči. Te je spravljajl potem v staro skrinjo. Veliko izrezljanih igrač je dal tudi Silvi. Imela je zaraditega Mančeta zelo rada. Nanovo je naredil Manči lep lesen kelih. Tega je podaril Rozalki.

Če so bili pa dnevi grdi in deževni, je Manči še posebno rezljal in delal. Časih je šel tudi še dol v delavnico k Mihi, da je dobil kaj lesenih koščkov, ki jih je potreboval, če je hotel narediti kaj novega... Tudi je kazal Mihi svoje nanovo narejene reči: kelih, križ, kip Matere božje z Jezusom v naročju, lično barkico z jamboro in jadrom, dolgouhega zajca itd.

Miha in Ludvik, obadva, sta se čudila, ko sta ogledovala spretno izrezljane umotvore mladega umetnika Mančeta.

»Če ta fant ne bo kipar, pa ne bo nihče!« je rekel včasih Miha Ludviku in si obrisal mokre brke.

»Lahko postane kipar — zakaj ne?« se je zasmejal Ludvik. »Talent ima; škoda bi bilo, če bi ga ne uporabil...«

Manče je bil vesel, če ga je pohvalil Miha; zakaj zelo veliko je dal na njegovo besedo. Skoro toliko kakor na Volbenkovo...

In zmerombolj priden je bil Manči. Zmerombolj je rezljal doma, gori v mrzli podstrešni izbi. Naj je sedel že kjerkoli, naj je bil tudi lačen — sveder je tiščal v desnici, žažo v levici, in je vrtal in žagal, pri tem pa žvižgal kakor vesel rokodelec...

Slabo so živeli Brekanovi, ker še vedno ni bilo konca stavke. Komaj toliko sta zaslužili mati in Rozalka, da je bilo za črn kruh. Oče je dobil pa le redko kak sold, čeprav je hodil cel dan po mestu in je iskal dela...

Pripetilo se je pa, da je prišel nekoč o mraku Klanškov Polde s svojo soprogo Berto in s sinčkom Konradom v podstrešje k Brekanovim. Po vegastih stopnicah navzgor se je bil Konradek zvrnil na tla in se udaril na nos tako zelo, da mu je pričela teči kri...

»Da si vendar enkrat prišla!« je rekla mati Berti in ji je podala roko. »Glej, pa Konradka imaš tudi s seboj... to je prav...«

Polde je omahnil na klop. Curkoma mu je tekel znoj s čela, ves razgret je bil v lica.

»Strma je sedaj pot k vam, o Matija, strma kakor pot v nebesa!« je začel in je gledal na očeta.

»Kar je, je!« je zavzdihnil oče. »Da le na cesti nismo, kakor jih je toliko...«

Polde je pokimal.

Poglejte lilije na polju ...

»Tudi res, Matija . . . Kaj misliš, koliko časa bo še trpela ta stavka? Koliko časa bomo morali še stradati?«

»Kdove,« je dejal oče in je kihnil v velik, pisan robec . . .

Tudi Berta je sedla in Konradek, mali, bistrooki, je sedel kraj nje.

»Čakajte, vam pripravim kave!« je rekla mati proti koncu, ko so se bili že dolgo pogovarjali in je Polde vstal s klopi in se pokril, da bi šli. Berta je zamahnila z roko.

»Ni treba, Meta, nikar ne. Saj vem, kako hudi časi so nastopili sedaj za vas in za nas . . . O, da smo morali v tistih lepih časih zdoma v kruto tužino!« je zavzdihnila še povrhu in je žalostno pogledala.

Polde je ravnotako zavzdihnil:

»O, da nismo ostali takrat doma, lepó na gorkem! Kako zadovoljno bi lahko živeli! Sedaj pa — kdaj se mi bo izpolnila želja, da bom videl zopet enkrat, po dolgem času, ljubljeno domovino?«

»Moje misli govoriš, Polde!« mu je pritrdil oče.

»In moje tudi!« je rekla mati. »Samó jaz imam trdno vero, da nam bo zasijalo solnce sreče prej, kakor si mislite . . .«

Medtem je prinesel Manči iz skrinje svojega »volka«, nategnil vrvico, in »volk« je planil hrumeč in brnéč v velikih krogih po izbi. Vsi so utihnili in so gledali in so se smejali.

»Kako skače!« se je začudil mali Konradek. Manči je prijel Konradka za roko.

»Ti je všeč?«

»Je.«

Ko je »volk« omagal in se zgrudil klaverno na tla, ga je Manči pobral in ga je dal Konradku. Konradek je navil vrvico, potegnil zanjo, in zopet je »volk« plesal in norel iz kota v kot.

Manči je rekel:

»Konrad! Ta »volk« je sedaj tvój. Kar spravi ga; boš imel vsaj kakšno igračo, da ti ne bo dolgčas doma.«

»Moj je lahko?« se je razveselil Konradek in je začel tudi sam plesati po izbi, ker mu je bil »volk« tako močno všeč.

»Tvoj je!« je ponovil Manči.

Konrad je spravil »volka« v žep in se je zahvalil Mančetu.

Kmalu nato so se Klanškovi poslovili in so odšli . . .

Manči pa je hodil poslej mnogokrat k Volbenku. Krejči ga je bil vedno zelo vesel. Manči namreč ni bil pravníc pust in dolgočasen fant, kakor jih je dobiti povsod zadosti. Tudi dol na cesto v Mihovo delavnico je hodil Manči pogosto. Razgovarjal se je z Miho, smejal se je Ludvikovim dovtipom in se je izprehajal po prostorni delavnici semintja . . .

Največ je bil Manči seveda doma in je žagal ali pa vrtal. Pri delu je veselo žvižgal in se smehljajal.

Nekoč opoldne, ko so Brekanovi ravno kosili, so se odprle nenadoma durí v izbo, in vstopila sta mizar Miha in neki drug elegantno oblečen gospod v fraku. Naglo sta pozdravila in sta obstala.

»Ali imate fanta doma?« je vprašal Miha. Nedeljsko je bil oblečen, črn cilindar je imel na glavi, zlato verižico na telovniku.

Manči se je dvignil s klopi izza mize in je stekel prožnih korakov k Mihi.

»Tukaj sem!«

Gospod v fraku se je nasmehnil, ko je zagledal živahnega dečka pred seboj. Sklonil se je in je pobožal zlatolasega fantka po glavi.

»Daj, pokaži temu gospodu, kar si napravil!« je namignil Miha Mančetu.

Manči je poskočil veselja, okrenil se je in je odskakljal k svoji skrinji, kjer je imel izrezljane reči. Zagrabil je vse skupaj in je nesel na mizo to čudno robo.

Gospod v fraku je opazoval z zanimanjem vse te lične izdelke, ki so ležali lepo v redu na mizi.

»Well!« je rekel končno. »Ta fant je pa brihtna glavica... Lahko bo šel z menoj, če bo hotel...«

Sedel je tujec na stol, ki mu ga je ponudila mati, in tudi Miha je sedel.

Razvnel se je živahen pogovor. Gospod v fraku je povedal, da je kiparski mojster in da išče učenca. Tudi je izrazil mnenje, da bi vzel Mančeta s seboj. Tako še ne, ampak čez leto dni, ko fant še malo poraste in postane bolj resen.

Oče in mati, obadva, sta bila s tem zadovoljna. Najbolj zadovoljen je bil pa Manči sam. Kar zavriskal je od veselja: še leto dni, potem pa v kiparsko šolo!...

Mati je napravila gospodoma črne kave, in pila sta v globokih požirkih. Ko sta izpila, sta se dvignila s sedežev in se poslovila. Gospod kipar je stisnil še prej Mančetu svetlo srebrno desetico v pest.

Veselo upanje v veselo bodočnost se je naselilo v Mančetovem srcu; nič žalosti ni bilo več v njem.

Obiskoval je Manči še vedno Volbenka in je opazoval lepo papigo. Časih mu je dala Kuničunda še kakšen kos kruha. Šel je pa Manči tudi še k Mihi zelo pogosto, in Miha mu je povedal, da je tisti kiparski mojster gospod Sebald, ki stanuje v predmestju in neki baje zeló gosposki hiši...

Manči je poslušal Miho zmerom s širokoodprtimi očmi. Tudi se je smehljaj v svojem srcu lepim sanjam, ki so mu plavale pred očmi kakor jadrni oblaki na daljnem obzorju...

